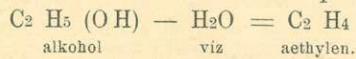

hasonló körülmények között *Aethylen* előállítani, arra kíváncsi volnék, Aligha tudná a földbe a gázt bevezetni és alkalmasan elosztani, hanem magában a földben kellene előállítania, olyanformán, mint az acetylent, — de hogyan?

Ez az *aethylen* egyéb, tudományos czélokra szolgáló előállítási módját nem is említve, csak egyet hozok fel, mely a legkönnyebb és rendes körülmények közt igénybevéteketik. Ha t. i. alkoholt kénsavval melegítünk; a kénsav az alkoholból 1 molekula vizet köt le — tehát csak indirekte szerepel, mint vízelvonó — visszamarad pedig *aethylen*:

Én más megfelelőbb előállítási módot nem ismerek, pedig hát ezt sem lehet alkalmazni a feut említett czélra, nem tudnám, hogyan?

Az új előállítási módot Vihar úr elfeledte ismertetni, pedig igen érdekelné!

Most pedig még egyet:

A *trinitrophenol* képletét így írja:

Hát ez ugyan micsoda? Én az egész organikus kémiában ilyen képletet nem ismerek. A *trinitrophenol* (pikrinsav) képlete ez:

Előáll, ha *phenol*-t (karbolsavat) erősen koncentrált salétromsavval kezelünk. Mivel azonban főleg ütés következtében igen brizánsan explodál, — csak azért is — a szőlőművelő nép kezében nem tartom a legmegfelelőbb szernek a *phylloxera* pusztítására.

ifj. Bartal Aurél.

Ifj. Bartal Aurél úr fentebbi helyesbítő megjegyzését szívesen vettem tudomásul; de fölpanaszolom neki, hogy miért nem hatolt cikkem lényegébe is mélyebben; mert ha az órán a számjegyeket fölismerte, akkor neki az órát is látnia kellett. És engem valóban lekötelezett volna, ha ötletem fölött is nyilvánította volna szakszavát, ami egyúttal a laikus közönség érdekében is hálás vállalkozás lett volna.

A helyreigazítás alapos; és legyen szíves Bartal úr a cikkbe becsúszott lapszusokat oly szedési hibának tekinteni, melyek az én figyelmemet sem kerülték ki s melyeknek helyesbítése iránt még Bartal úr indokolt megjegyzése nélkül is intézkedtem volna.

Az *aethylen* acetylenel történt azonosítása nyilvánvalólag szedési hiba, mit a felállított képletek különfélesége is igazol és a „H₂“ jelzés után a kéziratban „;“ (pontosvessző) írásjel használatot, mi „1“ számjegynek vétetett s így is ment keresztül a revízió is. Így jött tehát „H₂“ helyett a cikk szövegébe is „H₂₁“.

Szedési hiba és tényleg képtelenség a *trinitrophenol* adott képlete is; és a kifogásolt „=“ jel, valamint a „30H“ is nem más, mint korrekturái jelzés és igazítás, t. i. hol a márgón „=“ jel állott, oda „OH“, és a „3“ számjegy az (NO₂) után (ekként [NO₂]₃) lett volna szedendő s e helyett „= 30 H“ szedetett. No de hát acetylen helyett olvasva *aethylen* s tudva azt, hogy *trinitrophenol*-ról van szó, a lapszus kevésnek szúrja szemét.

Azonban ami hiba, az hiba és az rektifikálendő s ezzel „pax cum nobis“.

Ámde Bartal úr további megjegyzését már nem helyeselhetem és ezek oly ízt kölcsönöznek a dolognak, mintha Bartal úr a fölfedezett szedési hibák mellett a cikk lényegét és czélját egyenesen félremagyarázta, vagy legalább is félreértette volna!

Én előrebocsájtom azt, hogy a vegytannal csak szűkség esetén és csak annyiban foglalkozom, amennyiben az a szövegtan ismeretekhez megkívántatik; s így én vegytani problémák feszegetésébe nem bocsájtkozhatom; de vegytani olvasmányaim alapján annyit tudok, hogy *aethylen* tisztán előáll, ha 1 s. r. borszeszhez 4 s. r. töménykénsavat adunk s ha ehhez a keverékhez — a kénsav egyenletesebb

homlása czéljából — egész a pépsűrűségig kvarczhomokot hintünk, mely úton megnyerjük azt a kellemetlen szagú és nagyobb mennyiségben beszívva, méregtartalmú olajképzőgázt, mely meggyújtva világít, oxigénnel vagy levegővel keverve, eldurran s mely a *phylloxera*-val közvetlenül érintkezésbe jöve, azt elpusztítja. Azonban alkalmas *phylloxera*-irtószerek az *aethylen* én sem deklaráltam, mivel a vele folytatott kísérletek azt bizonyították, amit én állítottam affelől. A pikrinsav is föltétlenül megöli a vele érintkezésbe jövő *phylloxera*-t; de én ennek használatát is kifogásoltam, nem ugyan veszélyes volta miatt annyira, mint inkább a kezelési nehézség és az óriási vízszükséglete miatt, amikor azt oly mélyre akarom a föld gyomrába juttatni, hol a *phylloxera* még mindig pusztít.

Ugyanis: a pikrinsav egybázisú sav, előáll töményített salétromsavnak fenolra és különféle organikus vegyületekre történő hatásakor; előáll, ha fölmelegített tömény-salétromsavhoz óvatosan karbolsavat öntünk s ha ehhez a keverékhez még tovább öntünk tömény-salétromsavat és ha ezt a keveréket a barnavörös gőzök keletkezéséig izzítjuk, amikor is a forró vízben oldódó és kristályozódó gyantászerű pikrinsavat kapjuk meg, mely 160 s. r. hidegvízben is fölolvad, azt sárga színűvé és keserű ízűvé változtatja. A pikrinsav tényleg fémekkel jól vegyül s jól kristályozódik is, de a vízben nehezen oldódó sókat, az ú. n. pikrádotkat termi meg, melyek hevítéskor és ütésre elrobbannak, azonban óvatos hevítés mellett szublimálódnak s nem föltétlenül veszélyesek; mert hisz különféle ipari czélokra, pl. selyem-, gyapot-festésre stb. stb. nagyon megfelelőleg használják.

A pikrinsav némi illékonyssággal is bír és oldódik is a vízben, azonban e sajátosságai mellett sem bír *phylloxera*-ölő szer létjogosultságával, dacára erős méreghatásának is, mert töméntelen mennyiségű vizet igényelne és mivel illékonyssága még meg sem közelíti a szénkénegét.

Ekként méltattam Bartal úr által kifogásolt cikkemben az *aethylen* és a pikrinsavat, így értékeltem az *aethylen* is; de annyira, mint tettem most a provokáció folytán, korábban kiterjeszkedni nem akartam; nem volt czélom ugyanis általánosan ismert dolgokat feszegetni. Ujságot kutattam, ujságot kerestem. Fájdalom azonban, hogy ilyenül Bartal úr sem szolgált; szíveskedjék azonban Bartal úr a nagyközönség érdekében megpendített ötletemhez szólni s ha magam nem, talán egyesített erővel hozhatnánk valami ügyes dolgot létre.

Viribus unitis!

Vihar Győző.

Fenyves alján ...

Azt mondták, hogy gyógyulni kell,
Azt, hogy mindent feledjek el.
A mi fáj és bántja telkem,
Azt magammal el ne vigyem.

Fenyves alján zúgó szellő,
Csak azt tudnám, hogy honnan jó.
Suttog lágyan, mintha szólna:
„Nincs telkednek nyugta soha!“

Kristálypatak futó habja
Tovasuhan, más jön nyomba.
Ott a partján a nefelejts
Miért nem sűgja: Felejts! Felejts! . . .

Egy-egy bús dal csendül újra
S el-el visz a messze múltba.
Visszahoz az borút, éket,
Minden eltűnt szép emléket.

Máthéné Szántó Viktória.

